

Prof. dr hab. Józef M. Fiszer
Instytut Studiów Politycznych PAN
ul. Polna 18/20
00 – 625 Warszawa
Adres e-mail: fiszer@isppan.waw.pl
Tel.: 603-897-361

RECENZJA DOROBKU NAUKOWEGO I ROZPRAWY HABILITACYJNEJ
PANI DOKTOR **Anny Umińskiej-Woronieckiej** pt. *Zagraniczna polityka
kulturalna Czech, Polski, Słowacji i Węgier po 1989 roku*, Dom Wydawniczy
ELIPSA, Warszawa 2022, ss. 319.

I. Uwagi wstępne

Na wstępie niniejszej recenzji chciałbym przypomnieć, że Ustawa z dnia 20 lipca 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, art. 219 stanowi, że „Stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która: 1) posiada stopień doktora; 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej a) 1 monografię naukową (...), lub b) 1 cykl powiązanych artykułów naukowych (...), lub c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne; 3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej” (Dz. U. z 2023 r. poz. 742).

Podobnie Ustawa z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późn. zm.) w artykule 16 wyraźnie stanowi, że „do postępowania habilitacyjnego może zostać dopuszczona osoba, która posiada stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe lub artystyczne, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej lub artystycznej oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową lub artystyczną” (ust. 1). Osiągnięciem naukowym, według tej Ustawy, może być działo opublikowane w całości, lub w zasadniczej części, albo jedno tematyczny cykl publikacji. Po drugie, osoba ta (habilitant/ka) jednocześnie powinna **wykazać się znaczącą działalnością naukową**, ale Ustawa ta nie precyzuje tego kryterium. Precyzuje je natomiast rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 roku (paragraf 3(2), 4 i 5) w

sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165).

Pani dr Anna Umińska-Woroniecka (Habilitantka), spełniając powyższe wymagania ustawowe wystąpiła w dniu 19 grudnia 2023 roku z wnioskiem do Rady Doskonałości Naukowej o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego i nadanie Jej stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie *nauk społecznych*, w dyscyplinie *stosunki międzynarodowe*. Jako osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę do ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego wskazała monografię pt. ***Zagraniczna polityka kulturalna Czech, Polski, Słowacji i Węgier po 1989 roku***, Dom Wydawniczy ELIPSA, Warszawa 2022, ss. 319.

W związku z powyższym, niniejsza opinia składa się z sześciu części: 1 - uwagi wstępne, 2 - sylwetka Habilitantki - kariera zawodowa, 3 - recenzja dorobku naukowego – „stanowiącego znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej”, 4 - ocena merytoryczna i metodologiczna rozprawy habilitacyjnej – monografii, opublikowanej w wydawnictwie „ujętym w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydawniczymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a”, 5 – ocena aktywności i osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych i w zakresie popularyzacji nauki, 6 – konkluzje – wniosek końcowy.

Już na wstępie niniejszej oceny chciałbym podkreślić, że Pani dr Anna Umińska-Woroniecka przedłożyła wymaganą przez ustawę kompletną dokumentację, która jest niezbędna do obiektywnej oceny całokształtu Jej dorobku naukowego, rozprawy habilitacyjnej, aktywności i osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych oraz w zakresie popularyzacji nauki. W tym dobrze opracowany autoreferat, rozprawę habilitacyjną, wspomnianą monografię pt. ***Zagraniczna polityka kulturalna Czech, Polski, Słowacji i Węgier po 1989 roku***, Dom Wydawniczy ELIPSA, Warszawa 2022, ss. 319 oraz wykaz pozostałych publikacji, osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzujących naukę po uzyskaniu w czerwcu 2006 roku stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce. Dokumentacja ta i lektura dołączonych publikacji pozwoliła mi na sporządzenie niniejszej, obiektywnej opinii w sprawie nadania Pani dr Annie Umińskiej-Woronieckiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie *nauk społecznych*, w dyscyplinie *stosunki międzynarodowe*.

Zgodnie z artykułem 229 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce” (Dz. U. z 2021 r. poz. 478) uprzejmie informuję, że posiadam tytuł profesora w dziedzinie nauk humanistycznych, nadany w 2003 roku i od ponad dwudziestu lat kieruję samodzielnie zespołami badawczymi (m.in. jako kierownik Zakładu Europeistyki w

Instytucie Studiów Politycznych PAN i kierownik Katedry Międzynarodowych Stosunków Politycznych Uczelni Łazarskiego w Warszawie - obecnie Instytut Międzynarodowych Stosunków Politycznych i Gospodarczych) oraz posiadam znaczący, liczący ponad czterysta publikacji dorobek naukowy w dyscyplinach nauki o polityce i administracji oraz stosunki międzynarodowe. Jednocześnie stwierdzam, że „jestem kompetentny do sporządzenia Opinii i nie istnieją żadne przeszkody natury technicznej i prawnej uniemożliwiające jej wykonanie”. Ponadto oświadczam, że nie istnieją jakiegokolwiek okoliczności mogące wywołać wątpliwości co do mojej bezstronności, w tym „nie zachodzą okoliczności określone w art. 24 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zm.), które skutkowałyby niemożnością sporządzenia Opinii”.

II. Sylwetka Habilitantki – kariera zawodowa

Pani dr Anna Umińska-Woroniecka legitymuje się wykształceniem politologicznym i prawniczym oraz wysokimi kwalifikacjami zawodowymi, niezbędnymi do pracy naukowo-badawczej i dydaktycznej. Po ukończeniu szkoły średniej, w 1997 roku podjęła studia wyższe w Uniwersytecie Wrocławskim na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii na kierunku *administracja publiczna*, które ukończyła z wynikiem bardzo dobrym w 2002 roku, broniąc pracę magisterską nt. *Etyka zawodowa Służby Cywilnej*, napisaną pod kierunkiem prof. dr hab. Adama Błasia.

W 2006 roku mgr Anna Umińska-Woroniecka obroniła rozprawę doktorską nt. „Realizacja funkcji konsularnych przez polskie służby dyplomatyczne i konsularne na terytorium Federacji Rosyjskiej w latach 1992-2004”, napisaną pod kierunkiem profesora dr hab. Mariana S. Wolańskiego i uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie *nauk o polityce*, nadany uchwałą Rady Instytutu Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 23 czerwca 2006 roku.

Po obronie doktoratu, dr Anna Umińska-Woroniecka – jak wynika z przedłożonej dokumentacji - z dniem 1 października 2006 roku została zatrudniona na etacie adiunkta w Instytucie Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego, gdzie z przerwami pracuje do dnia dzisiejszego. Jednocześnie od maja 2020 roku jest współpracownikiem Pracowni Badań nad Dyplomacją Publiczną tegoż Instytutu. Ponadto w latach 2002-2013 pracowała na stanowisku wykładowcy w Wyższej Szkole Służb Publicznych Asesor we Wrocławiu, a od września 2014 do stycznia 2015 roku przebywała jako *visiting fellow* w Oxford University, Department of Political Sciences. Od 2012 roku łączy pracę naukową

jako politolog i prawnik, pracując także na stanowisku wykładowcy w Okręgowej Izbie Radców Prawnych we Wrocławiu, gdzie prowadzi zajęcia dla Aplikantów Radcowskich.

Prezentując sylwetkę naukową Habilitantki trzeba podkreślić Jej konsekwencję w rozwoju interdyscyplinarnych zainteresowań i badań nad szeroko rozumianymi stosunkami międzynarodowymi oraz polityką zagraniczną państwa w różnych aspektach i zakresach, takich jak dyplomacja i polityka kulturalna

III. Recenzja dorobku naukowego – „stanowiącego znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej”

Jak już wspominałem, zgodnie z art. 16, ust. 2 Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, do postępowania habilitacyjnego może być dopuszczona osoba, która spełnia dwa zasadnicze kryteria. Po pierwsze, po uzyskaniu stopnia naukowego doktora ma osiągnięcia naukowe, które *stanowią znaczny wkład w rozwój określonej dziedziny naukowej*. Osiągnięciem naukowym, zgodnie z tą Ustawą, może być dzieło (książka) opublikowane w całości, lub w zasadniczej części, albo monotematyczny cykl publikacji naukowych. Po drugie, osoba ta musi się wykazać istotną działalnością naukową. W związku z tym stwierdzam, że Pani doktor Anna Umińska-Woroniecka spełnia obydwie kryteria, a Jej dorobek naukowy po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce (tj. w latach 2006 – 2023) jest poważny i zasługuje na pozytywną ocenę tak pod względem ilościowym, jak i jakościowym, a zwłaszcza jakościowym. Poza rozprawą habilitacyjną pt. *Zagraniczna polityka kulturalna Czech, Polski, Słowacji i Węgier po 1989 roku*, Dom Wydawniczy ELIPSA, Warszawa 2022, ss. 319, która szczegółowo zostanie omówiona i oceniona w czwartej części niniejszej recenzji, obejmuje 1 monografię autorską, 1 monografię współautorską i 30 artykułów w czasopismach naukowych i rozdziałów w pracach zbiorowych oraz 1 *policy papers* i 1 sprawozdanie. Co więcej, Habilitantka opublikowała też - jako monografię – swoją rozprawę doktorską pt. Działania konsularne polskiej służby dyplomatycznej i konsularnej w Rosji w latach 1992-2004, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2007, ss. 291.

Dr Anna Umińska-Woroniecka na swoim koncie naukowym posiada w sumie 36 opublikowanych pozycji. Są tutaj wspomniane monografie i rozdziały w pracach zbiorowych oraz artykuły opublikowane głównie w języku polskim i na łamach polskich periodyków naukowych, a tylko pięć wśród nich zostały opublikowane w języku angielskim. Stopień umieждународowienia dorobku naukowego Habilitantki jest więc znikomym, de facto zerowym.

Nie posiada bowiem ani jednej publikacji naukowej w czasopiśmie znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JRC) lub na liście European Reference Index for the Humanities (ERICH). Sumaryczny *Impact Factor* Habilitantki według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania wynosi 0 (zero). Co więcej, również liczba cytowań publikacji Habilitantki według bazy Web of Science (WoS) wynosi 0 (zero), a według GOGLE SCHOLAR na dzień 10 grudnia 2023 rok – tylko 45 cytowań (52 z autocytowaniami). Jeśli idzie o indeks Hirscha, to według GOGLE SCHOLAR wynosi tylko 4. W tym miejscu podkreślam, że zgodnie z paragrafem 3(2), 4 i 5 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, przyjętego na podstawie art. 16 ustawy z 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, są to kardynalne kryteria oceny w obszarze nauk społecznych i zarazem istotne wymogi (warunki) w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych, stawiane kandydatowi/kandydatce do stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie stosunki międzynarodowe. Wymogi te dr Anna Umińska-Woronecka *de iure* spełnia tylko w niewielkim stopniu.

Rozprawa habilitacyjna dr Anny Umińskiej-Woroneckiej oraz pozostałe publikacje pozwalają na wyodrębnienie trzech zasadniczych obszarów badawczych, dzięki czemu Jej dorobek naukowy jest dość zróżnicowany, poświęcony ważnym dla nauk społecznych, a zwłaszcza dla nauk o polityce i administracji oraz stosunków międzynarodowych tematom i problemom. Są to następujące pola badawcze: **zagraniczna polityka kulturalna, ze szczególnym uwzględnieniem Czech, Słowacji i Węgier; polityka zagraniczna Polski i studia nad dyplomacją kulturalną.**

W dorobku naukowym Habilitantki oprócz wspomnianej już monografii habilitacyjnej są również inne prace zwarte, zasługujące na wysoką ocenę. Wśród nich na wyróżnienie zasługuje monografia pt. *Instytuty Polskie. Zmiany modelowe w funkcjonowaniu polskiej dyplomacji kulturalnej w latach 1998-2011*. Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2013, ss. 157. Jest oparta na bogatej bazie źródłowej, w tym licznych dokumentach i materiałach, także archiwalnych oraz aktach normatywnych. Dotyczy ona ważnej dla polskiej polityki zagranicznej i dyplomacji kulturalnej genezy i działalności polskich placówek kulturalnych poza granicami kraju, takich jak: Instytut Kultury Polskiej w Londynie, Instytut Polski w Rzymie, Sztokholmie i Budapeszcie. Habilitantka analizuje tutaj w aspekcie teoretycznym i utylitarnym miejsce i rolę dyplomacji kulturalnej w polityce zagranicznej Polski po 1989 roku, a szczególnie w latach 1998-2011. Weryfikuje ciekawe

hipotezy badawcze i formułuje wnioski o dużym znaczeniu praktycznym, które nie straciły na aktualności. M. in. stwierdza, że : „Praktyczna realizacja zadań mieszczących się w ramach dyplomacji kulturalnej, wykonywanych przez instytuty polskie, wymaga uwzględnienia specyfiki i uwarunkowań państwa przyjmującego” (s. 8).

Natomiast wśród prac zbiorowych z udziałem Habilitantki jako współredaktorki i autorki rozdziałów chciałbym wyróżnić dwie ciekawe i wartościowe pod względem merytorycznym publikacje:

1. A. Umińska-Woroniecka, *Polityka zagraniczna – podejście teoretyczne*, w: *Międzynarodowe stosunki polityczne*, pod redakcją Łukasza Fijałkowskiego, Renaty Kunert-Milcarz, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2018, s. 157-174.
2. A. Umińska-Woroniecka, *Polska polityka zagraniczna – cele, interesy, uwarunkowania, istota problemu*, w: *Polska polityka zagraniczna 1989-2014*, red. nauk. Jacek Knopek, Rafał Willa, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2015, s. 21-39.

Ponadto za oryginalny i wartościowy uważam też rozdział napisany przez Habilitantkę pt. *Historia polskich placówek dyplomacji kulturalnej*, opublikowany w pracy zbiorowej pod redakcją Beaty Ociepka, nt. *Historia w dyplomacji publicznej*, którą opublikowało Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2015, s. 115-131.

Habilitantka oprócz 12 artykułów (opracowań) w pracach zbiorowych opublikowała również 22 artykuły naukowe w ogólnopolskich periodykach naukowych, w tym tylko 3 w języku angielskim.

Konkludując, uważam, że Habilitantka po doktoracie, czyli w latach 2006-2022 sukcesywnie pomnażała swój dorobek naukowy i dziś legitymuje się dość poważnym tak w aspekcie ilościowym, jak i jakościowym dorobkiem naukowym. Oczywiście, w dorobku naukowym każdego Habilitanta ważniejsza od ilości jest jego jakość, czyli poziom naukowy i zróżnicowanie. W ocenianym dorobku naukowym Pani doktor Anny Umińskiej-Woronieckiej mamy do czynienia z różnorodnymi pod względem merytorycznym i metodologicznym publikacjami, które pokazują jej pracowitość i systematyczny rozwój naukowy. Jednocześnie stanowią one znaczny wkład w rozwój nauk społecznych, a szczególnie nauk o polityce i administracji oraz współczesnych stosunków międzynarodowych. W większości są one dojrzałe pod względem metodologicznym i solidnie dopracowane pod względem warsztatowym. Niestety, jak już wspominałem, wśród nich nie ma zbyt dużo tekstów obcojęzycznych.

Poza tym Habilitantka brała udział w 34 krajowych i międzynarodowych konferencjach i seminariach naukowych, na których wygłosiła 32 referaty, które w większości zostały opublikowane na łamach periodyków naukowych lub w zbiorowych publikacjach pokonferencyjnych. Wśród nich były tak prestiżowe konferencje i kongresy naukowe, jak V Ogólnopolski Kongres Politologii we Wrocławiu – „Polityka ładu, polityka chaosu” w dniach 23-25 września 2022 roku, na którym wygłosiła referat pt. *Czynnik kulturowy w analizie polityki zagranicznej (EPA) w kontekście założeń europejskiego nurtu realizmu neoklasycznego*, czy VII Konwencja Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych nt. „Instytucje Międzynarodowe a dynamika zmian współczesnych stosunków międzynarodowych”, Poznań 8-10 listopada 2018 rok, Uniwersytet Adama Mickiewicza, gdzie wygłosiła referat nt. „Kultura dyplomatyczna między unifikacją a dekompozycją”.

Niestety, Habilitantka legitymuje się tylko kilkoma referatami obcojęzycznymi, wygłaszanymi na konferencjach naukowych, co – *summa summarum* – potwierdza niski stopień umiędzynarodowienia Jej dorobku naukowego.

W dorobku naukowym każdego pracownika naukowego wysoką pozycję zajmuje aktywny udział w badaniach naukowych, prowadzonych w ramach krajowych i międzynarodowych projektów badawczych (grantów), a szczególnie kierowanie nimi. Pani dr Anna Umińska-Woroniecka na tym odcinku rozwoju naukowego ma również pewne sukcesy, ale nie są to granty NCN, czy NCBR lub unijne. Jak czytamy w autoreferacie, w latach 2008-2013 Habilitantka brała udział jako kierownik w projekcie badawczym Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego nr rejestracyjny N N116 212036 nt. *Reforma polskiej służby zagranicznej w zakresie promocji Polski w latach 1998-2009*.

Drugim projektem, którym kierowała Habilitantka, był grant dla młodych naukowców nr 1387/M/ISM/13 nt. „Europeizacja prawa konsularnego państw Beneluksu, Niemiec i Polski w perspektywie porównawczej po wejściu Traktatu Lizbońskiego”, realizowany w latach 2013-2014.

Trzeci projekt badawczy, w którym uczestniczyła Habilitantka, pt. *Subcultures as Integrative Forces in East-Central Europe, 1900-?. Present at the University of Oxford*, kierownik prof. Jan Feleerer, dr Robert Pyrah, Marius Turda, realizowany był w latach 2015-2017.

Z przedłożonych dokumentów nie wynika, czy powyższe projekty badawcze, w których udział brała Habilitantka kończyły się publikacjami zwartymi, artykułami i konferencjami naukowymi oraz nowatorskimi rozwiązaniami organizacyjno-dydaktycznymi. Stwierdzam

więc, że Habilitantka posiada pewne, choć skromne doświadczenie związane z kierowaniem i realizacją indywidualnych i zespołowych projektów badawczych.

Pani dr Anna Umińska-Woroniecka przebywała 7 razy na krótkotrwałych stażach w zagranicznych ośrodkach naukowych lub akademickich, m.in. na Uniwersytecie w Cambridge, w Akademii Clingendael w Hadze, Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych RFN w Berlinie, w University of Oxford, w Instytucie Politologii Uniwersytetu Karola w Pradze, w Instytucie Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Komeńskiego i w Instytucie of Public Affairs w Bratysławie. Habilitantka ma też na swoim koncie kilka ekspertyz i opracowań wykonanych na zlecenie instytucji państwowych i publicznych, w tym w 2011 roku na zlecenie Zastępcy Dyrektora Departamentu Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej (MSZ?) nt. „Współpracy placówek zagranicznych – Instytutów Polskich z Instytutem Adama Mickiewicza w sferze realizacji zadań dyplomacji kulturalnej”.

Kończąc analizę i ocenę dorobku naukowego i aktywności naukowej Pani dr Anny Umińskiej-Woronieckiej chciałbym podkreślić, że mimo pewnych braków i słabości zasługuje on na pozytywną ocenę tak pod względem merytorycznym, jak i metodologicznym oraz warsztatowym. W dorobku tym są bowiem opracowania wartościowe i prace oryginalne, które dotyczą polityki zagranicznej i dyplomacji kulturalnej Polski oraz zagranicznej polityki kulturalnej innych państw, m. in. Czech, Polski, Słowacji i Węgier po 1989 roku, a także wielu innych ważnych problemów społecznych, politycznych i międzynarodowych. Nie ulega więc wątpliwości, że Habilitantka – *summa summarum* - swoimi badaniami naukowymi i będącymi ich efektami publikacjami wniosła znaczący wkład w rozwój *nauk społecznych*, a zwłaszcza w dyscyplinie *stosunki międzynarodowe*. Prowadząc badania naukowe oraz uczestnicząc zarówno w organizowaniu różnych przedsięwzięć naukowych, jak i w zespołowych pracach badawczych, a także będąc aktywnym nauczycielem akademickim dr Anna Umińska -Woroniecka w sumie spełnia wymogi stawiane habilitantowi/habilitantce, określone w art. 16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z późniejszymi zmianami, a także w art. 219 Ustawa z dnia 20 lipca 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

IV. Ocena merytoryczna i metodologiczna rozprawy habilitacyjnej – monografii, opublikowanej w wydawnictwie ujętym „w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a”

Jak już pisałem na początku niniejszej recenzji, Pani dr Anna Umińska-Woroniczka jako osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę do ubiegania się o nadanie Jej stopnia doktora habilitowanego wskazała monografię pt. *Zagraniczna polityk kulturalna Czech, Polski, Słowacji i Węgier po 1989 roku*, Dom Wydawniczy ELIPSA, Warszawa 2022, ss. 319.

Wyżej wymieniona, recenzowana monografia, wskazana jako główne „osiągnięcie naukowe”, stanowi nie tylko ukoronowanie dotychczasowego rozwoju naukowego Habilitantki, ale również pokazuje Jej dojrzałość naukową, co w sumie umożliwia uzyskanie przez nią statusu samodzielnego pracownika naukowego. W tym kontekście pozytywnie oceniam przyjętą przez Habilitantkę w recenzowanej monografii metodologię i siatkę pojęciową, dotyczącą zagranicznej polityki kulturalnej Czech, Polski, Słowacji i Węgier, traktowaną słusznie jako integralną część ich polityki zagranicznej po 1989 roku, na którą istotny wpływ wywierały dwa procesy, tzn. transformacja ustrojowa i europeizacja, determinowana przygotowaniem do członkostwa tych państw w Unii Europejskiej.

Oceniana monografia w polskiej literaturze przedmiotu ma - według mnie - status pionierski i dowodzi, że Habilitantka posiada olbrzymi zasób wiedzy na ten temat, ma dobrze opanowany warsztat naukowy politologa i badacza współczesnych stosunków międzynarodowych, czyli potrafi precyzyjnie określić przedmiot, podmiot i cel prowadzonych badań naukowych, odwołać się do właściwych teorii i metod badawczych, a także postawić adekwatne pytania badawcze oraz sformułować poprawnie hipotezy i tezy badawcze, z czym wielu młodych, mniej doświadczonych badaczy ma poważne problemy.

Dr hab. Anna Umińska-Woroniczka już we wstępie recenzowanej pracy słusznie zauważa, że „kultura w stosunkach międzynarodowych to atrakcyjny obszar badawczy”, gdyż zajmuje ona ważne miejsce w strategiach polityki zagranicznej każdego państwa, które wykorzystują ją do promocji własnych osiągnięć społecznych, politycznych i gospodarczych. (s. 10). Dlatego też kładą duży nacisk na kształtowanie i rozwój zagranicznej polityki kulturalnej oraz na doskonalenie jej narzędzi realizacyjnych, takich jak dyplomacja kulturalna i szerzej – dyplomacja publiczna. Na uwagę zasługuje sformułowana przez Habilitantkę - w oparciu o teorię polityki zagranicznej – definicja zagranicznej polityki kulturalnej, która jest „dynamicznym procesem kształtowania i realizacji celów państwa, na podstawie jego potrzeb, motywacji i wartości z wykorzystaniem zasobów kultury materialnej i niematerialnej”, że „jest to aktywność, która skierowana jest na zewnątrz: wobec państw i innych uczestników stosunków międzynarodowych” (s. 11).

Notabene, główną hipotezą badawczą postawioną przez Autorkę w ocenianej książce jest stwierdzenie, że „Czechy, Polska, Słowacja i Węgry kształtują i realizują zagraniczną politykę kulturalną, w sposób zgodny z własnymi interesami, które odzwierciedlają potrzeby współzależności, współzycia i współzawodnictwa” (s. 14). Wspierają ją logiczne hipotezy pomocnicze, które Autorka szczegółowo weryfikuje w kolejnych rozdziałach recenzowanej pracy, stawiając jednocześnie adekwatne pytania badawcze.

Przedmiotem recenzowanej monografii, ogólnie rzecz biorąc, jest prezentacja i analiza procesu kształtowania się i realizacji zagranicznej polityki kulturalnej czterech państw, należących do tzw. Grupy Wyszehradzkiej, czyli Republiki Czeskiej, Republiki Słowackiej, Węgier i Polski. *De facto* mamy tu więc do czynienia z czterema studiami przypadków, w których – jak podkreśla Autorka – „analizie poddano przyjęte przez te państwa strategie: polityki kulturalnej, polityki zagranicznej. Wzięto również pod uwagę działalność na forum organizacji międzynarodowych i w relacjach dwustronnych oraz przyjęte przez te państwa zobowiązania prawno-międzynarodowe w dziedzinie kultury” (s. 12).

Natomiast celem ocenianej książki jest nie tylko wypełnienie luki istniejącej w polskich publikacjach na ten temat, ale także „ukazanie i wyjaśnienie istoty, funkcji oraz uwarunkowań zagranicznej polityki kulturalnej państw małych i średnich, na przykładzie (...) państw Grupy Wyszehradzkiej” (s. 12). Cel ten - moim zdaniem - Autorka osiągnęła w pełni, a recenzowana monografia rzeczywiście wypełniła istniejącą na ten temat lukę w polskiej literaturze przedmiotu. Jest też jedną z nielicznych publikacji na ten temat w innych państwach postkomunistycznej Europy.

Biorąc po uwagę przedmiot i cel badań, który postawiła sobie Habilitantka w recenzowanej rozprawie stwierdzam, że ma ona charakter interdyscyplinarny, czyli plasuje się na pograniczu nauki o polityce i administracji oraz stosunków międzynarodowych. Stosownie do tego, Habilitantka w procesie analizy badanej materii słusznie odwołuje się do metodologii funkcjonujących w tych dyscyplinach. Za najbardziej właściwą teorię do wyjaśnienia istoty oraz procesów kształtowania i realizacji zagranicznej polityki kulturalnej Habilitantka słusznie przyjęła teorię realizmu neoklasycznego oraz odwołuje się do paradygmatu *soft power*, sformułowanego przez wybitnego badacza współczesnych stosunków międzynarodowych Josepha Nye'a.

Doktor Anna Umińska-Woroniecka do napisania recenzowanej pracy wykorzystwała kilka metod badawczych, m. in. metodę prawno-porównawczą, historyczną, analizy dyskursu i dokumentów (treści), analizę systemową i metodę decyzyjną oraz analizy czynnikowej.

Ponadto wykorzystwała metody jakościowe i inne, takie jak wywiady oraz obserwacja pośrednia i bezpośrednia, a także metodę określaną jako studium przypadku.

Recenzowana praca habilitacyjna ma poprawną strukturę, adekwatną do jej podmiotu, przedmiotu i celu badań oraz tytułu. Składa się z obszernego wstępu, 4 rozdziałów merytorycznych, podzielonych na wiele szczegółowych podrozdziałów każdy, napisanych w porządku problemowym, obszernej, bo liczącej aż 25 stron bibliografii oraz syntetycznego zakończenia-podsumowania, w którym sformułowane zostały wnioski i oceny wynikające z przeprowadzonych badań i zweryfikowanych hipotez, przedstawionymi w jej wstępie. Całość uzupełnia spis tabel i rysunków. Odnośnie bibliografii recenzowanej monografii chciałbym podkreślić, że Autorka dotarła do różnych, przebogatych źródeł, takich jak monografie, prace zbiorowe, artykuły i studia naukowe, raporty, ekspertyzy, dokumenty i materiały archiwalne, przemówienia polityków, deklaracje rządowe, uchwały oraz do całej gamy różnych materiałów prasowych i internetowych, których staranną kwerendę przeprowadziła w Polsce, w Czechach, Słowacji i na Węgrzech. Wykonała więc olbrzymią, wręcz benedyktyńską pracę, co potwierdza Jej badawczą rzetelność i mrówczą pracowitość, tak potrzebną w badaniach naukowych.

Konkludując niniejszą ocenę stwierdzam, że konstrukcja (układ problemowy) recenzowanej pracy nie budzi wątpliwości (zastrzeżeń). Została bowiem podporządkowana jej celom badawczym oraz empirycznej weryfikacji postawionych przez Autorkę tez i hipotez. Spośród wspomnianych czterech rozdziałów recenzowanej monografii – moim zdaniem – na szczególną uwagę zasługują rozdziały pierwszy, zatytułowany *Zagraniczna polityka kulturalna w perspektywie teoretycznej*, który ukazuje miejsce i rolę kultury w polityce zagranicznej każdego państwa i w stosunkach międzynarodowych oraz ukazuje instrumenty realizacyjne, wykorzystywane do prowadzenia efektywnej zagranicznej polityki kulturalnej, takie jak dyplomacja kulturalna i dyplomacja publiczna oraz rozdział trzeci, zatytułowany *Kultura w strategiach polityki zagranicznej Czech, Polski, Słowacji i Węgier okresu transformacji ustrojowej i procesu negocjacyjnego do Unii Europejskiej*. W rozdziale tym Autorka analizuje zmiany, które po „jesieni ludów 1989 roku” nastąpiły w państwach Europy Środkowo-Wschodniej w ich polityce wewnętrznej i zagranicznej, które pociągnęły za sobą również radykalne zmiany w ich krajowej i zagranicznej polityce kulturalnej. Na zmiany te wpłynęły zarówno transformacja ustrojowa, jak i proces negocjacji akcesyjnych oraz przygotowań Polski, Czech, Słowacji i Węgier do członkostwa w Unii Europejskiej.

Jak już wspominałem, Habilitantka w recenzowanej pracy sformułowała wiele ciekawych, oryginalnych, ale także kontrowersyjnych tez i hipotez badawczych oraz postawiła kilka

pytań, na które stara się udzielić wyczerpujących odpowiedzi. W efekcie szeroko zakrojonych badań, rzetelnie opisanych w recenzowanej rozprawie habilitacyjnej, Autorce udało się dojść do interesujących wniosków, dotyczących zagranicznej polityki kulturalnej, stanowiącej integralną część polityki zagranicznej każdego państwa, tak w aspekcie teoretycznym, jak i utylitarnym.

Ogólnie rzecz biorąc, mimo iż z niektórymi tezami i ocenami Pani dr Anny Umińskiej-Woronieckiej sformułowanymi w ocenianej rozprawie habilitacyjnej nie zgadzam się, to jednak oceniam ją bardzo wysoko. Jest to bowiem solidne dzieło naukowe, które pod każdym względem, a więc merytorycznym, metodologicznym, warsztatowym i językowym zasługuje na wyróżnienie. Pozytywnie oceniam erudycję Habilitantki, dobrą znajomość warsztatu badawczego politologa, w tym zwłaszcza znakomite opanowanie i posługiwanie się teoriami naukowymi. Rudzi uznanie szeroka baza źródłowa ocenianej rozprawy i wielka swoboda, z jaką Habilitantka porusza się w bogatej dokumentacji i literaturze przedmiotu, tak polskojęzycznej jak i obcojęzycznej. Dzięki temu powstało wartościowe studium politologiczne, które potwierdza, że jego Autorka jest dojrzałym pracownikiem naukowym, znakomicie przygotowanym do samodzielnej pracy naukowo-badawczej. *Summa summarum* – moim zdaniem - Pani dr Anna Umińska-Woroniecka zasługuje na stopień doktora habilitowanego *nauk społecznych w dyscyplinie stosunki międzynarodowe*.

Konkludując, raz jeszcze stwierdzam, że mamy tutaj do czynienia z de facto pionierską i to nie tylko w Polsce wartościową, oryginalną monografią, która spełnia standardy rozprawy habilitacyjnej. Co więcej, poważnie wzbogaca ona wiedzę i wypełnia lukę w literaturze przedmiotu, a tym samym wnosi poważny wkład w rozwój nauk społecznych w Polsce, szczególnie zaś w takich dyscyplinach, jak *nauki o polityce i administracji oraz stosunki międzynarodowe*.

V. Ocena aktywności i osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych i w zakresie popularyzacji nauki

Po obronie doktoratu Anna Umińska-Woroniecka w latach 2007 – 2023 prowadziła aktywną działalność nie tylko naukowo - badawczą, ale również dydaktyczną, organizacyjną i popularyzatorską oraz na rzecz współpracy międzynarodowej. Świadczą o tym liczne publikacje naukowe, wyjazdy studyjne oraz prowadzone zajęcia dydaktyczne w kraju i zagranicą, a także pełnione w tym czasie przez Habilitantkę różne funkcje.

Jeśli idzie o dorobek dydaktyczny, to Habilitantka po doktoracie pracując na etacie adiunkta na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego i w Wyższej Szkole Służb Publicznych Asesor prowadziła w języku polskim i angielskim liczne wykłady, ćwiczenia i seminaria na trzech kierunkach studiów dziennych i zaocznych, tj. stosunki międzynarodowe, dyplomacja europejska i bezpieczeństwo narodowe, m. in. z takich przedmiotów, jak: administracja publiczna, korespondencja dyplomatyczna, polityka zagraniczna Polski, prognozowanie i symulacje międzynarodowe, organizacje międzynarodowe, protokół dyplomatyczny, praktyka i funkcje konsularne, podstawy prawa, prawo dyplomatyczne i konsularne, technika i organizacja służby zagranicznej, umowy międzynarodowe, organizacja służby cywilnej, protokół dyplomatyczny i negocjacje. Ponadto Habilitantka prowadzi zajęcia na studiach anglojęzycznych w Instytucie Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego z takich przedmiotów, jak: *Introduction to diplomacy, Diplomatic Protocol i Cultural Diplomacy*.

W sumie Habilitantka wypromowała 110 prac licencjackich oraz 27 prac magisterskich. Od 2013 roku jest opiekunem studentów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku *stosunki międzynarodowe*. Aktualnie pełni funkcję promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim mgr Pauliny Kozioł-Bajdel, która przygotowuje rozprawę doktorską na temat „Polityka arktyczna Unii Europejskiej” i w przewodzie doktorskim mgr. Wojciecha Szczerbowicza nt. „Proces konstruowania regionu w kontekście strategii arktycznych”.

Pani dr Anna Umińska-Woroniecka, co chciałbym podkreślić, ma na swoim koncie także liczne wykłady i zajęcia prowadzone w ramach zagranicznych wyjazdów studyjnych i grantów dydaktycznych. M. in. w dniach 2-10 października 2012 roku przebywała w dwóch głównych holenderskich ośrodkach akademickich, tj. Haskim Uniwersytecie Badań Stosowanych oraz na Uniwersytecie w Lejdzie, a w 2013 roku prowadziła zajęcia nt. *Foreign Policy Analysis* dla studentów Bachelor Study na Wydziale Nauk Społecznych w Uniwersytecie Karola w Pradze. Ponadto aż pięciokrotnie przebywała i prowadziła zajęcia w ramach programu Mobilności Akademickiej Erasmus na temat *International Cultur Relations, European models of cultural diplomacy i Evolution of contemporary diplomacy*: dwukrotnie w Uniwersytecie Plymouth (2011 i 2012 r.), Uniwersytecie Cagliari (2015 r.), Metropolitan University w Londynie (2018 r.) i Uniwersytecie Lizbońskim (2016 rok).

Jeśli idzie o działalność organizacyjną Habilitantki, to jest ona dość skromna. M. in. sprawowała funkcję koordynatora ECTS dla kierunku *stosunki międzynarodowe*”, uczestniczyła w pracach uczelnianej komisji dyscyplinarnej dla pracowników naukowych Uniwersytetu Wrocławskiego, a od 2015 roku pełni w Instytucie Studiów

Międzynarodowych U Wr. Funkcję Koordynatora ds. Współpracy z Instytutem Politologii Uniwersytetu Karola w Pradze. Zaś w 2021 roku została powołana przez dyrektora Instytutu Studiów Międzynarodowych w skład kapituły konkursowej prac magisterskich w języku angielskim.

Za aktywną działalność dydaktyczną i organizacyjną dr Anna Umińska-Woroniczka otrzymała kolejno cztery „Nagrody J. M. Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego za osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne”: w 2014, 2018, 2019 i 2020 roku.

Poza tym Habilitantka była i jest aktywna na polu upowszechniania wiedzy z zakresu nauk politycznych i administracji oraz stosunków międzynarodowych, a zwłaszcza na temat polityki zagranicznej i dyplomacji kulturalnej. Ponadto brała udział w kolejnych edycjach organizowanego przez Uniwersytet Wrocławski Festiwalu Nauki, podczas których dla młodzieży szkolnej omawiała zagadnienia związane ze współczesną dyplomacją i jej rolą w stosunkach międzynarodowych. Poza tym aktywnie uczestniczy w pracach krajowych i międzynarodowych prestiżowych organizacji i towarzystw naukowych, m. in. takich jak: Polskie Towarzystwo Studiów Międzynarodowych, w którym od 2017 roku pełni funkcję wiceprzewodniczącej sekcji Studiów nad Dyplomacją; British International Studies Association (BISA); European International Association (EISA) i Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej.

Podsumowując osiągnięcia naukowe i dydaktyczne oraz działalność popularyzatorską i organizacyjną Habilitantki stwierdzam, że *summa summarum* zasługują one także na pozytywną ocenę.

VI. Konkluzje – wniosek końcowy

Biorąc pod uwagę powyższe, pozytywne oceny tak w odniesieniu do całokształtu dorobku naukowego („istotnej aktywności naukowej”), jak i wartościowej monografii - rozprawy habilitacyjnej pt Zagraniczna polityka kulturalna Czech, Polski, Słowacji i Węgier po 1989 roku oraz co do dorobku dydaktycznego, organizacyjnego, popularyzatorskiego i współpracy międzynarodowej Habilitantki stwierdzam, że Pani dr Anna Umińska-Woroniczka spełnia wymagania stawiane kandydatowi/kandydatce do stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie stosunki międzynarodowe, określone w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, art. 219, Ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 r. oraz w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 roku w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie

stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165). Osiągnięcia naukowe Habilitantki stanowią istotny wkład w rozwój *nauk społecznych*, w dyscyplinie *stosunki międzynarodowe*. Dlatego też z całą odpowiedzialnością wnioskuję o dopuszczenie Jej do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Warszawa, 13.V.2024 r.

